

**O'ZBEKISTON TASHQI SIYOSATIDA TINCHLIKPARVARLIK
TAMOYILLARINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI**

Rayimjonov Ismoil

Aliboyev Dilshod

Abdualimova Zilola

Guliston davlat universiteti o'qituvchilari.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosatida tinchlikparvarlik tamoyillarining shakllanishi, ularning tarixiy ildizlari va amaliy rivojlanish bosqichlari tahlil qilinadi. Mustaqillikka erishgach, mamlakat tinchlikni tashqi siyosatning asosiy ustuvor yo'nalishi sifatida belgiladi. Tashqi siyosatda harbiy kuch ishlatmaslik, mintaqaviy barqarorlikni ta'minlash, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish kabi prinsiplarga tayanilgan. Ayniqsa, Markaziy Osiyo davlatlari bilan do'stona va o'zaro manfaatli munosabatlar yo'lga qo'yilishi O'zbekiston tashqi siyosatining muhim jihatlaridan biri bo'ldi. Maqolada shuningdek, BMT, SHHT, MDH va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro aloqalardagi tinchlikparvarlik yondashuvlari yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *O'zbekiston, tashqi siyosat, tinchlikparvarlik, mintaqaviy barqarorlik, xalqaro hamkorlik, diplomatiya, xavfsizlik*

Annotation: *This article analyzes the formation and development of the principles of peacefulness in the foreign policy of the Republic of Uzbekistan. After gaining independence, the country defined peace as a key priority of its foreign policy. The strategy is based on principles such as non-use of military force, ensuring regional stability, and fostering international cooperation. One of the essential features of Uzbekistan's foreign policy is the establishment of friendly and mutually beneficial relations with Central Asian countries. The article also highlights Uzbekistan's peace-oriented approaches in relations with international organizations such as the UN, SCO, CIS, and others.*

Keywords: *Uzbekistan, foreign policy, peacefulness, regional stability, international cooperation, diplomacy, security*

Mustaqillikka erishganidan so'ng O'zbekiston Respublikasi o'z tashqi siyosatining asosiy tamoyillarini tinchlik, barqarorlik, milliy manfaatlarni himoya qilish va qo'shni davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik munosabatlarini o'rnatish prinsiplariga asoslanib shakllantirdi. Geosiyosiy jihatdan murakkab hududda

joylashgan bo'lishiga qaramay, O'zbekiston o'z tashqi siyosatida hech bir davlatga qarshi yo'naltirilmagan, muvozanatli, ochiq va ko'p vektorli yo'nalishni tanladi. Bu esa, mamlakatning xalqaro maydondagi obro'sini mustahkamlab, mintaqaviy tinchlikni ta'minlashda faol ishtirokini ta'minladi.

O'zbekiston tashqi siyosatining ilk yillarida mintaqaviy xavfsizlik muammolari, jumladan, Afg'onistondagi notinchlik, suv-energiya resurslari bo'yicha kelishmovchiliklar, chegara masalalari va etnik qarama-qarshiliklar Markaziy Osiyoning umumiy barqarorligiga tahdid solayotgan edi. Shu sharoitda O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentimiz Islom Karimov rahbarligida tinchlikparvarlik tamoyillariga sodiq holda harakat qildi. Xususan, Afg'onistondagi mojaroni faqat siyosiy yo'l bilan hal etish zarurligi, Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida integratsion jarayonlarni faollashtirish va ichki ishlariga aralashmaslik prinsiplariga asoslangan yondashuv O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'ldi. 1990-yillarning oxirlarida Afg'onistondagi mojaroni hal qilish yuzasidan Toshkentda xalqaro anjuman tashkil qilinishi ham O'zbekistonning mintaqaviy tinchlik uchun mas'uliyatli ishtirokchi sifatidagi rolini ko'rsatdi.

O'zbekiston tashqi siyosatining yangi bosqichi 2016-yilda Shavkat Mirziyoyevning prezident etib saylanishi bilan boshlandi. Bu davrda mamlakatning mintaqaviy siyosatga nisbatan yondashuvi keskin faollashdi va yangilandi. Tashqi siyosatda ochiqlik, tashabbuskorlik va muloqot tamoyillari kuchaydi. Prezident Mirziyoyevning tashqi siyosatdagi asosiy g'oyalari orasida "Markaziy Osiyo - O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishi" degan tamoyil ilgari surildi. Bu yondashuv mintaqada davlatlari bilan ishonchga asoslangan do'stlik va hamkorlikni mustahkamlashga qaratildi. Tashabbus sifatida O'zbekiston Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston bilan ko'p tomonlama va ikki tomonlama shakllarda siyosiy muloqotlarni jonlantirdi. Shu asosda uzoq yillar davomida yechimi topilmagan chegara masalalari hal etildi yoki muzokaralar davom ettirildi. Bu esa mintaqaviy ziddiyatlar ehtimolini kamaytirib, barqarorlikni ta'minlashga xizmat qildi.

O'zbekistonning tinchlikparvarlik tashqi siyosati o'z aksini xalqaro tashabbuslarda ham topdi. O'zbekiston Prezidenti tomonidan ilgari surilgan "Yangi Afg'oniston" tashabbusi, BMT Bosh Assambleyasida mintaqaviy barqarorlik bo'yicha ilgari surilgan qarorlar, Toshkent tinchlik konferensiyasi, Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining maslahat uchrashuvlari tashkil etilishi tashqi siyosatning faol va tinchlikka yo'naltirilgan tabiatini ko'rsatadi. Jumladan, 2018-yil mart oyida Toshkent shahrida BMT homiyligida o'tkazilgan "Tinchlik jarayoni, xavfsizlik va mintaqaviy hamkorlik" mavzusidagi Afg'oniston bo'yicha xalqaro konferensiya O'zbekistonning tinchlik diplomatiyasida yangi sahifa ochdi. Bu konferensiyada

xalqaro hamjamiyat Afg'onistonda tinchlikka erishish bo'yicha siyosiy dialog zarurligini qo'llab-quvvatladi²⁸.

Yana bir muhim jihat shundaki, O'zbekiston tashqi siyosatida mintaqaviy hamjihatlik va o'zaro ishonch muhitini yaratishga qaratilgan "yumshoq kuch" strategiyasidan foydalanmoqda. Bu yondashuv iqtisodiy diplomatiya, madaniy almashinuv, transport-kommunikatsiya loyihalari va inson xavfsizligi sohasidagi hamkorlik orqali amalga oshirilmoqda. O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi, Turkiya, Rossiya, Xitoy kabi yetakchi davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan olib borayotgan siyosiy muloqotlari aynan mintaqaviy barqarorlik va global xavfsizlik manfaatlari bilan uyg'unlashmoqda.

O'zbekistonning bu yo'nalishdagi tashqi siyosati xalqaro maydonda ham keng e'tirof etildi. BMT, YXHT, SHHT, MDH, IHT kabi nufuzli tashkilotlar O'zbekiston tashabbuslarini qo'llab-quvvatlab kelmoqda. Bunday diplomatik muvaffaqiyatlar mamlakatning xalqaro imijini mustahkamlash bilan birga, butun Markaziy Osiyo mintaqasida tinchlik, xavfsizlik va barqaror taraqqiyotga xizmat qilmoqda.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, O'zbekiston o'z tashqi siyosatini tinchlikparvarlik tamoyillariga asoslangan holda olib borar ekan, nafaqat o'z hududiy yaxlitligi va xavfsizligini, balki butun Markaziy Osiyoda barqaror taraqqiyot muhitini yaratishga o'z hissasini qo'shmoqda. Bu yondashuv XXI asrda mintaqaviy hamkorlikning muhim omiliga aylangan bo'lib, kelajakda ham O'zbekiston tashqi siyosatining asosiy strategik yo'nalishi bo'lib qolishi kutiladi.

1991-yil 1-sentabrda O'zbekiston Respublikasi o'zining mustaqilligini e'lon qilganidan so'ng, yangi siyosiy hayotning barcha yo'nalishlari, jumladan, tashqi siyosatni shakllantirish zaruriyati paydo bo'ldi. Yangi tashkil topayotgan davlat uchun tashqi siyosat nafaqat xalqaro hamjamiyatga integratsiyalashuv, balki suverenitetni mustahkamlash, xavfsizlikni ta'minlash, iqtisodiy taraqqiyotni qo'llab-quvvatlash va mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashning muhim vositasi sifatida qaralgan. Shu boisdan, O'zbekiston o'z tashqi siyosatini xalqaro huquq normalariga asoslangan, har qanday harbiy bloklardan voz kechgan holda, suveren tenglik, ichki ishlariga aralashmaslik, mintaqaviy hamkorlik va barqaror taraqqiyot prinsiplariga tayangan holda olib borishni boshladi.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston tashqi siyosatining asosiy yo'nalishlari quyidagicha shakllandi: birinchidan, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali mamlakatning global miqyosdagi siyosiy va iqtisodiy o'rnini

²⁸ Saidov A. Xalqaro munosabatlar nazariyasi. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar nashriyoti, 2020.

mustahkamlash; ikkinchidan, qo'shni davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik munosabatlarini rivojlantirish, ularni strategik sheriklik darajasiga olib chiqish; uchinchidan, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, iqtisodiy aloqalarni diversifikatsiya qilish va yangi bozorlarni o'zlashtirishga qaratilgan iqtisodiy diplomatiyani amalga oshirish; to'rtinchidan, mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlash, xususan Afg'oniston masalasida faol pozitsiyani egallash.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov rahbarligida olib borilgan tashqi siyosat asosan ehtiyotkorlik va muvozanat tamoyillariga tayangan bo'lib, bu siyosat mamlakat suverenitetini mustahkamlashga qaratilgan edi. O'zbekiston hech bir harbiy-siyosiy blokka qo'shilmaslik prinsipiga qat'iy amal qilgan. Xususan, NATO yoki KXSHT kabi bloklarga rasman a'zo bo'lmagan holda, o'zining harbiy neytrallik maqomini saqlab qolgan. Shu bilan birga, BMT, YXHT, MDH, IHT, SHHT kabi xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar bilan hamkorlik doirasida faol ishtirok etgan.

O'zbekiston tashqi siyosatining mintaqaviy yo'nalishi Markaziy Osiyo davlatlari bilan barqaror munosabatlar o'rnatishga qaratilgan edi. Suv-energiya resurslaridan foydalanish, chegara masalalari, transport-kommunikatsiya yo'laklari kabi ko'p yillik kelishmovchiliklarni hal qilishga qaratilgan ikki va ko'p tomonlama muzokaralar olib borildi. Ammo 1990-yillarda mintaqadagi ayrim qarama-qarshiliklar sababli bu munosabatlar ancha murakkab bo'lib qolgan edi. Ayniqsa, Tojikiston fuqarolik urushi, Afg'onistondagi beqarorlik, Farg'ona vodiysida yuzaga kelgan etnik ziddiyatlar O'zbekiston tashqi siyosatini xavfsizlikka asoslangan strategik himoyaviy pozitsiyaga yo'naltirdi.

Tashqi siyosatning yana bir muhim yo'nalishi xalqaro iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish edi. O'zbekiston Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki kabi yirik moliyaviy institutlarga a'zo bo'lib, iqtisodiy islohotlarni xalqaro moliyaviy yordamlar asosida amalga oshirdi. Tashqi iqtisodiy siyosatda, ayniqsa, paxta eksportiga bog'liq bo'lgan tuzilmani diversifikatsiyalashga va yangi sanoat tarmoqlarini rivojlantirishga urg'u berildi. Bu esa xorijiy sarmoyadorlar bilan aloqalarni kuchaytirishni taqozo etdi. Shu sababli diplomatik vakolatxonalar tarmog'i kengaytirildi va ko'plab davlatlar bilan ikki tomonlama hamkorlik shartnomalari imzolandi.

2016-yildan boshlab, Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida tashqi siyosat yangi bosqichga kirdi. Bu bosqichda O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlari qayta ko'rib chiqildi va ancha faol, tashabbuskor, ochiq diplomatiya siyosatiga o'tildi. Eng avvalo, Markaziy Osiyo davlatlari bilan ishonchli muloqot va

shariklik munosabatlari yo'lga qo'yildi²⁹. 2017-yildan boshlab Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston bilan ikki tomonlama uchrashuvlar, davlat tashriflari, chegaralarni delimitatsiya qilish bo'yicha kelishuvlar amalga oshirildi. Bu esa mintaqada hamkorlik muhitini kuchaytirib, O'zbekistonning muvozanatli tashqi siyosatini mustahkamladi.

Bundan tashqari, O'zbekistonning xalqaro tashkilotlardagi faolligi sezilarli darajada ortdi. Mamlakat BMT doirasida Afg'oniston bo'yicha xalqaro tashabbuslarni ilgari surdi, YXHT bilan inson huquqlari va qonun ustuvorligini ta'minlash borasida yaqin hamkorlik qildi, SHHT doirasida esa mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynadi. O'zbekistonning 2020–2021-yillarda BMT Inson huquqlari kengashiga, 2022-yildan boshlab esa IHTning raisligiga saylanishi tashqi siyosatning xalqaro maydondagi nufuzini tasdiqlovchi muhim voqealar bo'ldi.

Tashqi siyosatning navbatdagi ustuvor yo'nalishi – transport va logistika aloqalarini rivojlantirish orqali xalqaro iqtisodiy integratsiyani chuqurlashtirishga qaratildi. O'zbekiston – Afg'oniston – Pokiston yo'nalishida temir yo'l qurish loyihasi, Xitoy bilan “Bir makon – bir yo'l” tashabbusi doirasidagi hamkorlik, Kaspiy dengizi orqali Turkiya va Yevropa bozorlariga chiqish imkoniyatlari – bularning barchasi tashqi siyosatni aniq iqtisodiy manfaatlar bilan uyg'unlashtirayotganligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, O'zbekistonning mustaqillikdan keyingi tashqi siyosati bosqichma-bosqich takomillashib, global va mintaqaviy muammolarga nisbatan aniq pozitsiyaga ega bo'lgan, muvozanatli va tinchlikparvar yondashuvga asoslangan strategik tizimga aylandi. Uzoq muddatli istiqbolda bu siyosat O'zbekistonni xalqaro munosabatlarning ishonchli, barqaror va faol ishtirokchisi sifatida mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

1991-yilda mustaqillikka erishgan O'zbekiston o'z tashqi siyosatini tinchlik, o'zaro hurmat va milliy manfaatlar tamoyillariga asoslab yurita boshladi. Konstitutsiyaning 1992-yilda qabul qilingan tahririda tashqi siyosat “tinchlikparvarlik siyosati” deb belgilandi, davlat boshqa mamlakatlarning ichki ishlariga aralashmaslik tamoyiliga qat'iy amal qilishi lozimligi qayd etildi. Mustaqillikdan so'ng O'zbekiston dunyo jamoasiga teng huquqli a'zo sifatida qo'shildi: masalan, bir necha oy ichida (1992-yil martida) BMTga to'liq a'zo bo'ldi va global va mintaqaviy tinchlik-totuvlik masalalarida hamkorlik qilishni yo'lga qo'ydi. Shu yondashuv asosida davlatlararo

²⁹ Xoliqova R.E. O'zbekistonning eng yangi tarixi. – Toshkent: “Noshir”, 2021.

munosabatlarda tenglik, xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlashga intilish e'lon qilindi. Tashqi siyosatda o'zaro manfaatli hamkorlikka urg'u berilib, O'zbekiston BMT, Islom Hamkorlik Tashkiloti, OSHHT, MDH, Yevroosiyo Iqtisodiy Hamjamiyati, Turk davlatlari hamkorlik kengashi kabi yirik xalqaro tashkilotlarga faol jalb etildi va ularning loyihalarida ishtirok etdi. Bu tashabbuslar doirasida ekstremizm, terrorizm va narkotiklar bilan kurashish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va Markaziy Osiyoni yadro quolsiz mintaqa etish kabi dolzarb muammolar hal etildi. Masalan, mamlakat rahbarining tashabbusi bilan 2006-yilda Markaziy Osiyo yadro quolsiz zonasiga aylantirildi³⁰.

O'zbekistonning "yaqin qo'shnichilik" siyosati sobiq respublikalar bilan munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan. Prezident Sh.Mirziyoyev rahbarligida 2017-yildan boshlab "Markaziy Osiyo – birinchi ustuvor yo'nalish" konsepsiyasi amalga oshirildi. Natijada respublikalar o'rtasida umrbod mojarolar o'rniga o'zaro ishonch va do'stona qo'shnichilik asosidagi siyosiy muhit vujudga keldi. Qo'shni davlatlar — Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston bilan strategik hamkorlik o'rnatildi, chegaralar demilitarizatsiyasi bo'yicha kelishuvlar imzolandi. Xususan, Qirg'iziston bilan davlat chegaralari to'g'risida bitim imzolanishi Markaziy Osiyo barqarorligini mustahkamlashga muhim hissa bo'ldi. Bundan tashqari, Afg'oniston bilan ham keng qamrovli munosabat o'rnatilib, unga ko'mak va hamkorlik siyosati e'tirof etildi. Uchrashuvlar va muzokaralar natijasida chegaralarning demarkatsiya-demilitarizatsiya ishlari boshlab yuborildi, iqtisodiy savdo aloqalarini mustahkamlash bo'yicha qator hujjatlar qabul qilindi. Bu boradagi ishlarning ijobiy natijalari O'zbekistonning xalqaro maydondagi obro'-e'tiborini oshirishga xizmat qilmoqda.

Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik kontekstida O'zbekistonning tinchlikparvarlik siyosati aniq ifoda topadi. Masalan, BMT bilan hamkorlik doirasida mamlakatda Sog'liqni saqlash, UNESCO, Jahon banki, FAO, UNICEF kabi idoralarning vakolatxonalarini faoliyat yuritadi, yuzdan ortiq qo'shma loyiha amalga oshirilmoqda. BMT Bosh Assambleyasida O'zbekiston tinchlik, barqarorlik va tinch tiklanishga qaratilgan tashabbuslarni yoqlab chiqadi. Shuningdek, O'zbekiston Islom Hamkorlik Tashkiloti, Shanxay Hamkorlik Tashkiloti va boshqa mintaqaviy tuzilmalar bilan birgalikda ekstremizmga qarshi kurash, jangovar hibslarni oldini olish hamda iqlim-o'zgarlik salbiy oqibatlarini yumshatish bo'yicha hamkorlikni kengaytirmoqda. Eng asosiysi, O'zbekiston o'zining doimiy tinchliksevar siyosatini

³⁰ Yakubov Sh. Markaziy Osiyo: Geosiyosat va integratsiya masalalari. – Toshkent: Akademiya, 2022.

xalqaro maydonda namoyon etib, mintaqada barqarorlik va o'zaro manfaatli hamkorlik uchun ishonchli hamkor sifatida tan olindi.

O'zbekistonning tashqi siyosatida geosiyosiy barqarorlik masalalari eng oliy maqsadlardan sanaladi. Davlat Konstitutsiyasi va strategik hujjatlarida O'zbekistonning tashqi siyosati xalqaro huquq me'yorlariga qat'iy tayanganligi ta'kidlangan. Masalan, Konstitutsiya davlatlararo munosabatda suveren tinchlik, kuch ishlatmaslik (kuch bilan tahdid qilmaslik), chegaralarning daxlsizligi, nizolarni tinch yo'l bilan hal etish va boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslikni cheklovsiz tamoyil sifatida o'rnatadi. Ushbu prinsiplar O'zbekistonga mintaqada ham, dunyoda ham o'zaro ishonch muhitini yaratishga asos bo'ladi.

O'zbekiston Markaziy Osiyoning markazida joylashgani sababli sharq va g'arb o'rtasidagi tranzit va savdo yo'llarini uyg'unlashtirish, mintaqaviy integratsiyani rivojlantirishda ko'prik vazifasini bajaradi. Prezidenti Sh.Mirziyoyev dunyo siyosatida "Markaziy Osiyo ruhi" atamasini ilgari surib, mintaqani ichki va tashqi muammolarga ilmiy-ijtimoiy asosda yechim topishga chorlamoqda. Bu nazariya bo'yicha O'zbekiston Sharq va G'arb o'rtasidagi urush-siyosiy qarama-qarshiliklarni ma'naviy va madaniy uchrashuvlar orqali yumshatishga intiladi. Xalqaro munosabatlarda mintaqa mamlakatlari bilan muvofiqlashtiruvchi roli kuchayib, respublika global va mintaqaviy darajada barqaror taraqqiyot uchun ko'p tomonlama hamkorlikni rag'batlantirmoqda.

Amaldagi strategiyalarda O'zbekiston barqarorlikni ta'minlashning amaliy tamoyillari aniqlangan. 2017-yilgi Harakatlar strategiyasida tashqi siyosatning beshinchi ustuvor yo'nalishi "Xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikni ta'minlash" deb belgilangan. Uning asosiy maqsadi mamlakat mustaqilligini mustahkamlab, O'zbekiston atrofida xavfsizlik, barqarorlik va ahil qo'shnichilik muhitini yaratishdir. Shu maqsadda O'zbekiston chegaralar demilitarizatsiyasi va demarkatsiyasi bo'yicha qator muzokaralar o'tkazib, qo'shni davlatlar bilan chegara masalalarini hal etdi; bu jarayonlar mintaqada barqarorlikni kuchaytirishga katta hissa qo'shdi. Masalan, Qirg'iziston bilan chegarani belgilab olish hududiy beqarorlikni bartaraf etishda muhim qadam bo'ldi.

Asosiy geosiyosiy tamoyillardan yana biri – mustaqil va muvozanatli tashqi siyosat yuritishdir. O'zbekiston bir tomonni tanlagan ittifoqlardan mutlaq masofalikka intilib, o'z milliy manfaatlarini himoya qilar ekan, xalqaro maydonda diplomatik muzokaralar va ko'p tomonlama platformalarda faol ishtirok etadi. Shuningdek, respublika bevosita tashqi davlat yoki siyosiy bloklar bilan ziddiyat keltirib chiqaradigan harakatlardan saqlanadi. Buning barobarida, xalqaro huquq doirasi va muloqot orqali murakkab muammolarni hal qilish O'zbekiston tashqi

siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Shu tamoyillar asosida 2017–2021-yillarda amalga oshirilayotgan strategik tashabbuslar natijasida mamlakatning jahon maydonidagi nufuzi oshdi va O'zbekiston global xavfsizlik mexanizmlariga to'laqonli sherik sifatida qabul qilindi³¹.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, geosiyosiy barqarorlikni ta'minlash O'zbekistonning milliy manfaatlaridan bo'lib, u o'zining konstitutsiyaviy va strategik tamoyillarida aks etgan. Davlat suverenitetiga hurmat, kuch ishlatilmasligi, hamkorlik va muloqotga asoslangan prinsiplar mamlakat tashqi siyosatining olti asosini belgilaydi va Markaziy Osiyo hamda global miqyosda barqarorlikni saqlashga qaratilgan amaliy natijalarga erishishga xizmat qiladi.

Foydanilgan adabiyotlar

1. Dilshod, A., Abdumatov, A., & Ismoil, R. (2025). FORMATION AND DEVELOPMENT OF HISTORICAL GEOGRAPHY GULISTAN STATE UNIVERSITY. *TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(6), 47-53.
2. Vildanovich, G. S., Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). SOTSIOLOGIK TARIXDA KO'CHMANCHILIK FENOMENINING O'RGANILISHI: YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR VA BAHOLASH MEZONLARI. In *International Conference on Educational Discoveries and Humanities* (pp. 78-81).
3. Dilshod, A., Zilola, A., & Ismoil, R. (2025). YOZUV ISLOHOTI VA DINIY MEROSGA MUNOSABAT: INGLIZ OLIMLARINING YONDASHUVI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(9), 28-41.
4. Davron O'g'li, A. D. (2025). AFSHINLAR SULOLASINING TASHKIL TOPISHI VA FAOLIYATI. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 6(51), 600-605.
5. Dilshod, A., Zilola, A., & Ismoil, R. (2025). XX ASRNING 20-30 YILLARIDA INGLIZ MANBALARIDA O'ZBEKISTON MADANIYATING ASOSIY YO'NALISHLARI VA MUOMMALARI DAVR TARIXSHUNOSLIGIDA. *TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(6), 90-101.
6. Dilshod, A., Zilola, A., & Ismoil, R. (2025). INGLIZ MANBALARIDA 1927–1938 YILLARDA O'ZBEKISTON MADANIY MANZARALARI:

³¹ Baumer, Christoph. *The History of Central Asia: The Age of Decline and Revival*. – London: I.B. Tauris, 2018.

REPORTAJLAR, JURNALLAR VA ARXIV HUJJATLARI TAHLILI. YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 2(9), 11-27.

7. Davron O'g'li, A. D. (2025). ILK O'RTA ASRLAR DAVRI YOZMA VA ARXEOLGIK MANBALARIDA USTRUSHONA. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 6(51), 606-612.

8. Davron o'g'li, A. D. (2025). O'RTA OSIYO KO'CHMANCHI CHORVADORLARI TARIXINING O'RGANILISHI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(8), 100-113.

9. Davron O'g'li, A. D. (2025). ILK O'RTA ASRLARDA USTRUSHONADAGI SIYOSIY HOLAT. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 6(51), 613-619.

10. Dilshod, A., Abdumatov, A., & Ismoil, R. (2025). FORMATION AND DEVELOPMENT OF HISTORICAL GEOGRAPHY GULISTAN STATE UNIVERSITY. *TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(6), 47-53.

11. Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). MIRZACHO'LNI O'ZLASHTIRISH VA KO'CHIRISH SIYOSATI: TARIXIY-TAHLILIY YONDASHUV. In International Educators Conference (pp. 207-212).

12. Мавлянов, У. Н., Райимжонов, И. Х., & Абдуалимова, З. М. (2025). СЛАВЯН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИ ВА УНИНГ КЕЛАЖАГИ: ДАНИЛЕВСКИЙ БАШОРАТИ. Современные подходы и новые исследования в современной науке, 4(5), 82-90.

13. Мавлянов, У. Н., Райимжонов, И. Х., & Абдуалимова, З. М. (2025). ФРИДРИХ НИЦШЕ ВА МАДАНИЯТНИНГ ИРОДА АСОСИДАГИ ТАЛҚИНИ. Современные подходы и новые исследования в современной науке, 4(5), 91-98.

14. Alibekov, U., & Rayimjonov, I. (2024). TURKIY XALQLARNING KELIB CHIQISHI XIX ASR SHARQSHUNOSLARINING TALQINIDA. *Elita. uz-Elektron Ilmiy Jurnal*, 2(1), 267-270.

15. Xoshimjon o'g'li, R. I. (2024). 8.4 MOVAROUNNAHRGA ISLOM DININING KIRIB KELISHI VA UYG'ONISH DAVRINING BOSHLANISHI. *Innovative technologies in construction Scientific Journal*, 8(1), 12-15.

16. Rayimjonov, I. X. O. G. L. (2022). ERSHI (MINGTEPA) HUDUDIDAGI TARIXIY-ARXEOLGIK YODGORLIKLARI XUSUSIDA. *Scientific progress*, 3(5), 193-197.

17. Yuldashevich, A. U., Akhmatkulovich, A. A., & Ugli, R. I. K. (2024). STRUGGLE FOR THE NEWLY FORMED ORENBURG-TASHKENT

CARAVAN TRADE ROUTE OF THE BUKHARA EMIRATE AND THE KOKHAN KHANATE AT THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF HISTORY*, 5(12), 16-21.

18. Xoshimjon o'g'li, R. I., Isoqovich, A. A., & Ravshanovna, K. L. (2025, May). THE INNOVATIVE DIGITAL TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION. In *CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY* (Vol. 1, No. 1, pp. 355-362).

19. Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). MIRZACHO 'LNI O 'ZLASHTIRISH VA KO 'CHIRISH SIYOSATI: TARIXIY-TAHLILIY YONDASHUV. In *International Educators Conference* (pp. 207-212).

20. Yuldashevich, A. U., Akhmatkulovich, A. A., & Ugli, R. I. K. (2024). STRUGGLE FOR THE NEWLY FORMED ORENBURG-TASHKENT CARAVAN TRADE ROUTE OF THE BUKHARA EMIRATE AND THE KOKHAN KHANATE AT THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF HISTORY*, 5(12), 16-21.

21. Кудратов, С., & Маъруфов, Ш. (2021). МИРЗАЧЎЛДАГИ ҚАДИМГИ СУВ ИНШОАТЛАРИ. *ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ*, 4(11).

22. Ma'rufov, S., & Abdullayev, A. (2024). O'RTA OSIYODA MUSIQA SAN'ATINING VUJUDGA KELISHI VA RIVOJLANISH TARIXI. *Talqin va tadqiqotlar*, 1(1).

23. RAXIMOVICH, N., MUTALLIB, I., & MA'RUFOV SHERZOD, K. O. G. (2022). HISTORICAL FACTORS THAT CONTRIBUTED TO THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND CULTURE IN CENTRAL ASIA. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, 2(4), 160-165.

24. MA'RUFOV, S. (2025). SIRDARYO VILOYATI HUDUDIDAGI MANZILGOHLARNING O 'RTA ASRLARDAGI MODDIY MADANIYATI XUSUSIDA YANGICHA QARASHLAR. *ACTA NUUZ*, 1(1.2. 1), 23-26.

25. Sherzod, M. (2025). The Social, Economic and Cultural Life of The Population of The Syrdarya Region in The Middle Ages. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF HISTORY*, 6(01), 4-7.

26. Сулаймонович, Қ. С. (2024). СИРДАРЁ ТАРИХИ ЯНГИ АРХЕОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР ТАЛҚИНИДА. *PEDAGOG*, 7(11), 68-72.

27. Sherzod, M. R. (2024). NEW VIEWS ON ARCHAEOLOGICAL MONUMENTS LOCATED IN SIRDARYA REGION. *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 4(2), 1-6.

28. Ma'rufov, S., & Bekmurodov, S. (2024). XONLIKLAR DAVRIDA MUSIQA ILMIGA ILMIGA QARATILGAN E'TIBOR. *Talqin va tadqiqotlar*, 1(1).
29. Komil o'g, M. R. S., & Eshmurza o'g'li, Q. S. (2025). HISTORY OF COIN MILLING IN UZBEKISTAN: PERIODIC RESEARCH AND HISTORICAL-CULTURAL SIGNIFICANCE. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 6(51), 620-623.
30. Sherzod, M. R. ANALYSIS OF NEW RESEARCHES CARRIED OUT IN MEDIEVAL ARCHEOLOGICAL MONUMENTS IN THE TERRITORY OF SYRDARYA REGION.
31. Сулаймонович, Қ. С. (2024). КУЮК-ТЕПА–ҚАДИМГИ ФАРФОНА ТАРИХИНИ ДАВРЛАШТИРИШДАГИ МУҲИМ ЁДГОРЛИК. *SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 7(11), 60-66.
32. Qosimova, E. T., & Gulchehra, A. (2025). JADID MA'RIFATPARVARLARI: MILLIY MEROSI VA SIYOSIY QARASHLARNING UYG 'UNLIGI. *Наука и инновации в системе образования*, 4(4), 46-53.
33. Abdulxay, G., & Abdullayev, A. (2025). O 'ZBEKISTON SSR DA MA'MURY BUYRUQBOZLIK TIZIMI O 'RNATILISHI VA MUSTANKAMLANISHI. *Современные подходы и новые исследования в современной науке*, 4(5), 74-81.
34. Абдулхай, Г. ТУРКИСТОН МАТБУОТИДА ЯНГИ ДАВЛАТ ХУСУСИДАГИ МУНОЗАРАЛАР (1918-1924 ЙИЛЛАР). *INFOLIB: ИНФОРМАЦИОННО-БИБЛИОТЕЧНЫЙ ВЕСТНИК Учредители: Общество с ограниченной ответственностью с участием иностранного капитала" E-LINE PRESS"*, (1), 56-60.
35. Абдулхай, Г. У. (2020). ТУРКИСТОН АССР: ҚАНДАЙ ДАВЛАТ БЎЛИШИ КЕРАК ЭДИ. *ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ*, 3(1).
36. Abdulxay, G. U., & Gadoyeva, K. (2025). XIX ASR IKKINCHI YARMI XX ASR BOSHLARIDA QORAQALPOQLARNING TURMUSHI VA MADANIYATI. *Наука и инновации в системе образования*, 4(4), 40-45.
37. BOSIMOVICH, T., & ALISHER, A. (2022). FROM THE HISTORY OF THE ANCIENT DEFENSE WALLS. *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 2(5), 61-65.
38. Абдуматов, А. А. (2024). АКАДЕМИК АБДУЛАҲАД МУҲАММАДЖОНОВ ИЛМИЙ МЕЪРОСИДА ТАРИХИЙ ТАФАККУР МАСАЛАСИ. *Science and innovation*, 3(Special Issue 6), 426-431.
39. Назаров, О., & Абдуматов, А. (2024). ҲАДИС ИЛМИ РИВОЖИДАГИ ОЛТИН ДАВР. *Ilm-fan va ta'lim*, (3 (18)).

40. Галиев, С., Абдуматов, А., & Неъматов, Р. (2025). ГЕРОИ-ТАТАРЫ УЗБЕКИСТАНА, УЧАСТВОВАВШИЕ ВО ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЕ. *Наука и инновации в системе образования*, 4(4), 35-39.

41. Yuldashevich, A. U., Akhmatkulovich, A. A., & Ugli, R. I. K. (2024). STRUGGLE FOR THE NEWLY FORMED ORENBURG-TASHKENT CARAVAN TRADE ROUTE OF THE BUKHARA EMIRATE AND THE KOKHAN KHANATE AT THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF HISTORY*, 5(12), 16-21.

42. Vildanovich, G. S., Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). SOTSIOLOGIK TARIXDA KO 'CHMANCHILIK FENOMENINING O 'RGANILISHI: YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR VA BAHOLASH MEZONLARI. In *International Conference on Educational Discoveries and Humanities* (pp. 78-81).

43. Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). MIRZACHO 'LNI O 'ZLASHTIRISH VA KO 'CHIRISH SIYOSATI: TARIXIY-TAHLILIY YONDASHUV. In *International Educators Conference* (pp. 207-212).

44. Vildanovich, G. S., Axmatkulovich, A. A., & Xoshimjon o'g'li, R. I. (2025, May). SOTSIOLOGIK TARIXDA KO 'CHMANCHILIK FENOMENINING O 'RGANILISHI: YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR VA BAHOLASH MEZONLARI. In *International Conference on Educational Discoveries and Humanities* (pp. 78-81).